

Den lille guide til:

GRUPPEARBEJDE

PBL-SKUFFEN
v. Loni Bergqvist

INDHOLD

Velkommen	21
En nyttig ramme	20
Gruppearbejde: Planlægning	19
Gruppearbejde: Udfordringer	18
Gruppearbejde: Refleksion	17
Gruppevurdering	16
Elevrefleksion	15
Værktøjsoversigt	14
Planlægningskabelon	13

VELKOMMEN!

Hej dig!

Denne udgave af PBL-Skuffen handler om et virkelig vigtigt emne, som jeg tror mange lærere gerne vil blive bedre til, både i projektbaseret læring og i hverdagens undervisning:

GRUPPEARBEJDE.

Ikke fordi det er svært at sætte børn i grupper. Men fordi det at få børn til faktisk at arbejde godt sammen kræver meget mere end at give dem en opgave og sige: lad os komme i gang.

Jeg tror, du kender følelsen godt. Nogle elever kaster sig direkte ud i det. Andre trækker sig. Nogen overtager som regel, og et par andre forsvinder, indtil projektet er slut. Et sted midt i det hele sidder du og tænker: måske er mine elever bare ikke klar til PBL endnu, siden de ikke kan arbejde sammen.

Her er hvad jeg er kommet til at tro efter selv at have været PBL-lærer og støttet skoler i 12 år:

Vi arbejder ikke med PBL, fordi børn allerede er gode til samarbejde.

Vi arbejder med PBL, så børn **kan blive** gode til samarbejde.

Forskellen betyder virkelig noget. Gruppearbejde er ikke en barriere for PBL. Det er en af de vigtigste ting, PBL kan lære. Men det kræver en forpligtelse til eksplicit at undervise i de færdigheder, der kræves for at samarbejde, reflektere over samarbejde og afsætte tid hver dag til at hjælpe elever med at blive bedre til det.

I denne pakke finder du noget indsigt i, hvordan du kan hjælpe dine elever med at arbejde bedre sammen.

Som med voksne er arbejdet med samarbejde en livslang proces, men jeg håber, dette giver dig et par konkrete værktøjer, der kan bruges mandag morgen med dine elever til at hjælpe dem med at forstå hinanden bedre, finde fordelene ved at arbejde sammen og opleve glæden ved at afslutte et projekt, hvor alle har bidraget.

Jeg håber, det gør en forskel i dit klasseværelse.

Med hoved, hænder og hjerte,
Loni

EN NYTTIG RAMME

Gruppearbejde er en af de mest almindelige undervisningsmetoder i skoler verden over. Og alligevel viser forskning konsekvent, at det også er en af de sværeste at få til at fungere godt.

Kerneproblemet kan være, at vi antager, at gruppearbejde sker naturligt, når vi sætter elever sammen, eller at gruppearbejde ser ud på én bestemt måde. Ifølge de danske forskere Karnøe og Riis kan gruppearbejde beskrives på fire forskellige måder:

Samarbejde (Collaboration): eleverne er dybt afhængige af hinanden, bygger forståelse sammen, forhandler og tænker højt med hinanden.

Kooperation (Cooperation): eleverne deler opgaven og arbejder parallelt mod et fælles mål. Mindre kontakt, men stadig forbundet.

Kodistribution (Codistribution): nogle elever samarbejder tæt inden for gruppen, mens andre arbejder mere selvstændigt ved siden af dem. En hybrid der faktisk er meget almindelig.

Samtilstedeværelse (Copresence): eleverne sidder sammen men arbejder i bund og grund alene, og trækker kun på hinanden, når de går i stå.

Ingen af disse er forkerte eller dårlige, men den virkelige magi ved gruppearbejde i PBL findes ofte i *samarbejde*, og når eleverne virkelig føler, at de har brug for hinandens styrker og ideer for at få projektet gjort i høj kvalitet. Ægte samarbejde er ikke let - hverken for børn eller voksne. Det er også den mest effektive tilstand til at nå en deadline eller få arbejdet færdigt. Men det er den mest givende og lærer os mest om os selv og om at arbejde med andre mennesker.

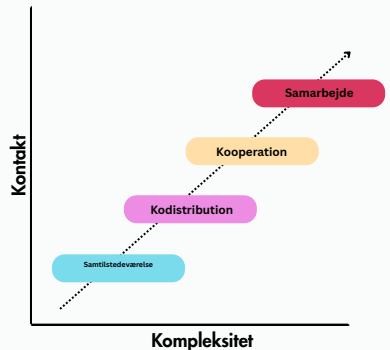
Samarbejde kræver:

en opgave som alle føler sig investeret i
et reelt behov for ideer og input fra flere personer
tid til at tale, dele og navigere i forskellige ideer
strukturer der fremmer lighed, så alle gruppedeltagere deltager

At arbejde med gruppearbejde på denne måde er komplekst, men det er præcis det, PBL er designet til.

Reference:

Karnøe, J. K. & Riis, M. (2026). Group work in primary school: cooperation, collaboration and beyond. Proceedings of the Fifteenth International Conference on Networked Learning 2026.

Karnøe, J. K. & Riis, M. (2026).

GRUPPEARBEJDE: PLANLÆGNING

Det meste gruppearbejde, der når et niveau af "samarbejde" i projektbaseret læring, begynder i planlægningsprocessen, hvor vi bevidst kan bygge gruppearbejde ind fra starten.

Her er 4 vigtige ting at overveje, før du designer dine grupper:

HAR VI (VIRKELIG) BRUG FOR GRUPPER?

Ikke enhver opgave drager fordel af gruppearbejde.

Før du danner grupper, spørg dig selv: *kræver denne opgave virkelig mere end én person?*

Hvis en elev kunne gøre det lige så godt alene, bør de nok det.

Gruppearbejde har sin berettigelse, når opgaven er kompleks nok til, at forskellige perspektiver og færdigheder virkelig gør resultatet bedre, og når læringen selv sker gennem udvekslingen mellem elever.

At være selektiv med hvornår du bruger grupper gør de gange, du bruger dem, mere meningsfulde.

Lav mindre gruppearbejde, forpligt dig til at gøre det bedre.

HVILKEN TYPE GRUPPE?

Der er forskellige måder at danne grupper på, og opgaven bør bestemme, hvilken tilgang du bruger.

Parallele grupper:

Alle grupper udfører den samme opgave med de samme krav. Eksempel: hver gruppe laver en plakat, skriver den samme type tekst eller bygger det samme produkt.

Interessegrupper:

Hver gruppe har en anden rolle eller opgave, der bidrager til et fælles resultat. Eksempel: i et teaterprojekt arbejder én gruppe med kostumer, en anden med scenografi og en tredje med markedsføring.

En note om at kombinere begge:

Parallele grupper kan fungere bedst i starten af projektet, så alle elever arbejder med det samme faglige indhold, og interessegrupper til at forberede udstillingen.

HVILKEN STØRRELSE GRUPPE?

Opgaven bør bestemme gruppens størrelse, ikke omvendt.

Store grupper lyder inkluderende, men betyder ofte, at nogle elever ikke har noget at lave eller aldrig bliver hørt.

Små grupper føles effektive, men er sårbare, når nogen er fraværende, eller når dynamikken mellem to elever er vanskelig.

Et godt udgangspunkt er tre til fire elever til de fleste opgaver. Større end det kræver en opgave, der er kompleks nok til virkelig at have brug for alle. Mindre end det kræver elever, der er selvsikre nok til at bære lige stor vægt.

Spørg dig selv: *hvor mange personer har denne opgave faktisk brug for?*

ROLLER I GRUPPEN?

PBL giver os den fantastiske mulighed for at matche processen med, hvordan tingene gøres i den virkelige verden.

At give elever virkelige roller gør ting på én gang. Det fordeler arbejdet meningsfuldt, så alle har noget at bidrage med, og det hjælper elever med at forstå, at samarbejde i den virkelige verden kræver forskellige færdigheder og perspektiver, der arbejder sammen mod et fælles mål.

I parallelle grupper kan hver elev påtage sig en anden rolle inden for produktionen af ét produkt:
Projektleder, dokumentarist, forsker, designer, redaktør, præsentator, kvalitetskontrollør.

I interessegrupper bliver gruppen selv en rolle inden for den større produktion:
Skuespillere, kamerahold, klippere, lyddesignere, marketingteam, instruktører.

DE BEDSTE GRUPPER SKER IKKE VED ET TILFÆLDE.

Godt gruppearbejde, der fører til samarbejde, kræver meget design og mange beslutninger for at give eleverne de bedst mulige betingelser. At investere tid i at planlægge gruppearbejde fører til et bedre fundament under projektet.

GRUPPEARBEJDE: UDFORDRINGER

Når et projekt er startet, kan der opstå mange udfordringer. Ofte kan udfordringer ses som symptomer på andre problemer, og løsningerne kan omfatte mange ting.

UDFORDRING	HVORFOR DET SKER	NOGET AT PRØVE
En elev laver alt arbejdet, mens de andre gør lidt	Gruppen har ikke aftalt, hvem der er ansvarlig for hvad. Det er nemmere for én elev at overtage end at stoppe op og fordele arbejdet igen.	Tildel tydelige roller, inden projektet starter, og følg op på dem regelmæssigt. Samarbejdsprofilen hjælper eleverne med at forstå deres egne tendenser og hvad de bidrager med i en gruppe. Se Værktøj 1.
Nogle elever er stille og deres idéer bliver ikke hørt	Gruppen går videre med den første idé, der bliver foreslået, som regel fra den mest selvsikre elev. Andre siger ikke fra eller kommer med alternativer, fordi der ikke er en proces, der giver plads til alles tanker.	Bed alle elever om at skrive deres idéer ned individuelt, inden de diskuterer. Del derefter én ad gangen, inden I evaluerer nogen af dem. En simpel brainstorm-protokol giver alle stemmer lige vægt, inden gruppen beslutter sig for en retning.
Eleverne er fysisk spredt ud over det hele	Gruppen har ikke etableret, hvad det vil sige at være i en gruppe sammen. Ingen har talt om, hvor man sidder, hvordan man vender sig mod hinanden, eller hvad det egentlig ser ud som at arbejde sammen.	Brug Gruppekontrakten til at lave tydelige aftaler om, hvordan gruppen arbejder sammen både fysisk og fagligt. Se Værktøj 2.
Gruppen sidder der og ved ikke, hvad de skal gøre næst	Der er ingen fælles plan for arbejds-sessionen. Eleverne venter på, at læreren fortæller dem, hvad der kommer næst, frem for at eje processen selv.	Start hver session med fem minutter, hvor gruppen opdaterer deres SCRUM-board og aftaler, hvad de laver i dag. Se Værktøj 3. Lad hver gruppe dele med klassen.
Eleverne siger, de er færdige, når de tydeligvis ikke er	Eleverne har ikke et klart billede af, hvad færdigt egentlig ser ud. Uden et fælles overblik over produktet nøjes de med at færdiggøre individuelle opgaver og melder sig ud.	Gør produktet og standarderne synlige fra starten. SCRUM-boardet hjælper gruppen med at holde styr på, hvad der faktisk er færdigt, og hvad der stadig mangler. Inkluder en projekttjekliste, så grupper har et klart overblik. Se Værktøj 3.
En elev forstyrrer gruppen	Denne elev ved ofte ikke, hvordan de kan bidrage meningsfuldt. Forstyrrelser er en måde at være til stede på, når der ikke er en tydelig rolle eller opgave.	Giv denne elev en specifik og værdsat rolle. Det kræver som regel vejledning fra dig som lærer. Eleven kan også udfylde en rolle i hele projektet, som fx at lave en film om processen, tegne et indgangsskilt eller bidrage med noget, de allerede er gode til.

REFLEKSIONSPØRGSMÅL:

Er formålet og opgaven klar for eleverne?
Er der nok tid og støtte til, at alle elever kan bidrage?
Hvad har den enkelte elev brug for at lykkes med samarbejde?

GRUPPEARBEJDE: REFLEKSION

We do not learn from experience. We learn from reflecting on experience.

-John Dewey

GRUPPE- REFLEKSION

Gruppen skriver svarene ned:

- Hvad gjorde vi godt som gruppe i dag?
- Hvad gik galt eller gik ikke godt?
- Overholdt vi vores aftaler i vores kontrakt?
Hvorfor eller hvorfor ikke?
- Hvad kan vi gøre bedre næste gang?

INDIVIDUEL REFLEKSION

Eleverne skriver deres svar ned:

- Hvad gjorde jeg godt i min gruppe i dag?
- Hvad gik galt eller gik ikke godt?
- Overholdt jeg vores gruppes aftaler i vores kontrakt? Hvorfor eller hvorfor ikke?
- Hvad kan jeg gøre bedre næste gang?

BYG RUTINEN:

Ryd op 15 minutter tidligere inden timen slutter

-Skab et roligt miljø ved at have alle grupper tilbage på deres pladser

-Følg op næste dag med ideer til, hvordan elever kan arbejde bedre i deres grupper baseret på refleksionen eller diskussionen

Hvis vi virkelig vil hjælpe elever med at blive bedre til samarbejde, må vi give det samme vægt som at forbedre en faglig færdighed eller mestre et emne.

At skabe bevidste måder at reflektere over gruppearbejde under et projekt er afgørende for at hjælpe elever med at forstå, hvad de gør godt, og hvad de kan blive bedre til.

KLASSE-FEJRINGER

Klassen deler:

- Noget som nogen gjorde godt i dag.
- Nogen der hjalp en anden.
- Nogen der viste godt gruppearbejde og hvorfor.
- En god ide nogen havde eller en risiko nogen tog.

LÆREROBSERVATIONER

I løbet af arbejdsperioden...

Skriv på en stor plakat hver gang du ser en gruppe (eller individ) lytte til hinanden, stille spørgsmål eller løse konflikter.

Eksempel: Finn spurgte sin gruppe inden han redigerede filmen for at sikre, at hans ide blev delt med de andre.

Del listen med klassen og fokuser kun på ting der virkede.

GRUPPE- VURDERING

At vurdere hver gruppes udvikling i gruppearbejde er vigtigt for at give dem specifik feedback til at forstå, hvad de er gode til, og hvad de kan gøre for at forbedre sig. At bruge en rubrik kan være en nyttig måde at skabe et fælles sprog for en gruppe til at forstå, hvordan de kan blive bedre.

	SAMTILSTEDEV -ÆRELSE	KODISTRIBUTION	KOOPERATION	SAMARBEJDE
BIDRAG	Eleverne er fysisk til stede, men arbejder individuelt. En eller to elever laver det meste af arbejdet.	Eleverne har fordelt opgaven og arbejder hver især med deres del.	Nogle elever arbejder tæt sammen, mens andre arbejder mere selvstændigt ved siden af gruppen.	Alle elever bidrager meningsfuldt og ansvarligt til det fælles arbejde.
KOMMUNIKATION	Eleverne taler sjældent om arbejdet. Samtalen er social eller handler om noget andet.	Eleverne kommunikerer, når det er nødvendigt for at koordinere opgaver, men ikke for at tænke sammen.	Nogle elever diskuterer idéer tæt, mens andre tjekker ind af og til.	Eleverne taler regelmæssigt om arbejdet, bygger videre på hinandens idéer og tænker højt sammen.
BESLUTNINGST- -AGNING	En elev træffer beslutninger, eller beslutninger sker af sig selv. Andre engagerer sig ikke.	Eleverne fordeler beslutninger efter, hvem der ejer hvilken opgave.	Nogle beslutninger træffes sammen, andre træffes individuelt inden for undergrupper.	Gruppen har en fælles proces for at træffe beslutninger, og alle stemmer bliver hørt, inden der besluttes.
LYTNING	Eleverne reagerer ikke på hinandens idéer. Idéer bliver fremsat men ikke samlet op.	Eleverne lytter, når de koordinerer, men bygger ikke videre på hinandens tanker.	Nogle elever lytter og bygger tæt videre på hinanden. Andre lytter ind imellem.	Eleverne lytter aktivt, reagerer på og bygger videre på hinandens idéer gennem hele arbejds-sessionen.
REFLEKSION	Gruppen reflekterer ikke over, hvordan de arbejder sammen.	Gruppen reflekterer kort, hvis læreren opfordrer til det.	Nogle elever reflekterer over gruppedynamikken. Andre fokuserer primært på opgaven.	Gruppen stopper regelmæssigt op for at reflektere over, hvordan de arbejder sammen, og justerer derefter.

BRUG DET I PRAKSIS:

- Se en video af et show som LEGO Masters eller Master Chef Junior. Tal om de forskellige kategorier i rubrikken og lad eleverne identificere, hvornår de ser eksempler på hver.
- Brug rubrikken til at hjælpe grupper med at identificere, hvad de vil blive bedre til.
- Brug rubrikken i slutningen af en arbejdsperiode til selvurdering.

ELEV-REFLEKSION

At løfte gruppearbejdets færdigheder til samme niveau som faglig læring kræver, at elever har tid til at forstå, hvordan de individuelt forholder sig til en gruppe. At bruge en rubrik skrevet i "jeg-udsagn" kan hjælpe med at sætte samarbejds mål fra begyndelsen af et projekt og give en nyttig måde at reflektere over udvikling og fremskridt undervejs.

	JEG ER STADIG I GANG	JEG ER PÅ VEJ	JEG HAR FORSTÅET DET
BIDRAG	Jeg arbejdede mest på egen hånd i dag.	Jeg gjorde min del, men tjekkede ikke altid, om alle andre havde noget at lave.	Jeg gjorde min del og hjalp med at sikre, at alle i gruppen havde noget at lave.
KOMMUNIKATION	Jeg talte ikke rigtig med min gruppe om arbejdet.	Jeg talte med min gruppe ind imellem, når vi skulle finde ud af noget.	Jeg delte mine idéer og talte med alle i min gruppe om, hvad vi lavede.
BESLUTNINGSTAGNING	Jeg fik ikke rigtig lov til at sige noget om, hvad gruppen besluttede.	Jeg fik lov til at bestemme nogle ting, men ikke alt.	Alle i gruppen fik sagt noget, inden vi besluttede, hvad vi skulle gøre.
LYTNING	Jeg lyttede ikke rigtig til, hvad de andre sagde.	Jeg lyttede til nogle i min gruppe, men ikke alle.	Jeg lyttede til alles idéer og forsøgte at bruge det, de sagde.
REFLEKSION	Jeg tænkte ikke over, hvordan vores gruppe arbejdede i dag.	Jeg tænkte lidt over, hvordan vi arbejdede sammen.	Jeg kan sige én ting, der gik godt, og én ting, vores gruppe kan gøre bedre næste gang.

BRUG DET I PRAKSIS:

-Fokuser på én række ad gangen. I slutningen af en arbejdsperiode, print rækken (f.eks. Lytning) og lad eleverne reflektere over, hvordan det gik i dag.

-Brug rubrikken i en-til-en samtaler, når du taler med individuelle elever.

-Gør det til en del af skole/hjem-samtaler for at dele, hvor eleverne er i samarbejdsfærdigheder.

SÅDAN BRUGER DU VÆRKTØJERNE:

Værktøjerne i denne udgave er designet til at blive brugt i morgen med elever til at støtte gruppearbejde.

Værktøjerne er ikke tænkt som "engangsaktiviteter", men strukturer der kan bruges hver dag under PBL og i den daglige undervisning.

Elever har brug for instruktion, støtte og tid til at blive gode til at bruge disse værktøjer - så at vælge ét og gøre det godt er ofte et godt første skridt.

Værktøjerne kan kræve redigering eller tilpasning til dine elevers alder og behov.

GRUPPE- SAMARBEJDS- PROFILER

Hvad det er: En quiz der matcher elever med et af fem dyr baseret på deres samarbejdsstil. En plakat til at referere til dyrene.

Hvad det gør: Giver elever et fælles sprog til at tale om, hvordan de arbejder i grupper. Hjælper dem med at genkende deres egne styrker og forstå deres holdkammerater bedre.

Hvornår det bruges: Før projektet starter eller når nye grupper dannes.

VÆRKTØJER

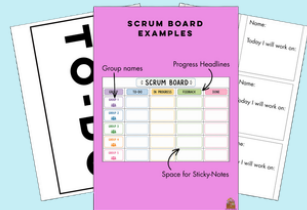

GRUPPEKONTRAKTEN

Hvad det er: En skabelon der hjælper grupper med at lave tydelige aftaler om, hvordan de vil arbejde sammen.

Hvad det gør: Giver gruppen et fælles referencepunkt at vende tilbage til, når det bliver svært. Dækker beslutningstagning, uenighed, forventninger og at bede om hjælp.

Hvornår det bruges: Helt i starten af et projekt, ideelt efter at have gennemført Gruppe-samarbejdsprofilen.

SCRUM-BOARD SKABELON

Hvad det er: En printbar skabelon med kolonnerne: At gøre, I gang, Feedback og Færdig.

Hvad det gør: Giver gruppen et synligt overblik over projektet. Elever skriver opgaver på papir eller Post-Its og flytter dem på tværs af kolonnerne efterhånden som arbejdet skrider frem. Gør det nemt for alle i gruppen at se, hvad der skal ske, og hvem der er ansvarlig for hvad.

Hvornår det bruges: Sæt det op helt i starten af projektet og opdater det i begyndelsen og slutningen af hver arbejdsperiode.

PLANLÆGNINGS - SKABELON

Som en del af din PBL-planlægningsproces kan du bruge dette værktøj til at hjælpe dit team med at tænke over, hvordan og hvorfor grupper bruges i jeres projekt.

**GRUND TIL
GRUPPER**

TYPE

STØRRELSE

ROLLER

REFLEKSIONSSPØRGMÅL:

Hvilke elever har brug for ekstra støtte til at arbejde i de grupper, vi har planlagt?
Hvad kan vi allerede gøre for at støtte dem? (Særlige roller? Ekstra voksen?)
Hvordan kan vi bringe vores grupper tættere på at matche verden uden for skolen?

© Loni Bergqvist. Alle rettigheder forbeholdes.

Indholdet i denne pakke, herunder tekst, værktøjer, grafik og relaterede videoer, er Loni Bergqvists intellektuelle ejendom (CVR: 40380477).

Dette materiale er udelukkende skabt til personlig brug og klassebrug af den købende person, skole eller kommune. Gengivelse, videredistribution, videresalg eller deling af nogen del af dette materiale i nogen form uden forudgående skriftlig tilladelse fra Loni Bergqvist er strengt forbudt. Dette inkluderer digital deling, upload til delte platforme eller brug af indhold i workshops, kurser eller træning uden tilladelse.

www.lonibergqvist.com

AI-politik:

Idéerne, indholdet, de pædagogiske værktøjer og de professionelle anbefalinger i disse materialer er skabt af et menneske med mange års undervisningserfaring i klasseværelser og med at støtte skoler med projektbaseret læring. AI-værktøjer kan assistere med oversættelser, grafisk design og administrative opgaver. AI bruges ikke til at generere kerneindholdet eller undervisningsværktøjerne. Billeder af børn og klasseværelser er AI-genererede for at beskytte privatlivet og sikkerheden for rigtige elever.

PBL - SKUFFEN
v. Loni Bergqvist